

МЁККЕ ВЗОРУ

Једноћне чiсла

1.	портфёлъ	случай	сценарий
2.	портфёля	случая	сценария
3.	портфёлю	случаю	сценарию
4.	портфэль жѣв. водителя	случай	сценарий
6.	(о) портфёле	(о) случае	(о) сценарии
7.	портфелем	случаем	сценарием

Множнѣ чiсла

1.	портфёли	случаи	сценарии
2.	портфёлей	случаев	сценариев
3.	портфёлям	случаям	сценариям
4.	портфёли жѣв. водителей	случаи	сценарии
6.	(о) портфёлях	(о) случаях	(о) сценариях
7.	портфёлями	случаями	сценариями

РОЗНАМКУ:

1. **Podstatná jména živothná** mají v jednothném i množném čísle ve 2. a 4. pádě shodný tvar. Я встретил студѣнта. Я встретил студѣнтов.
2. Podstatná jména na **-ж, -ш, -ч, -щ** mají v 7. pádě jedn. čísla koncovku **-óm** (je-li rod přízvukey): ножóm, карандашóm, врачóm, плащóm, nebo **-ем** (je-li přízvuk na kmeni): мужем, плачем, товарищем; v 2. pádě мн. čísla mají koncovku **-ей** nezávisle na přízvuku: ножей, врачей, товарищей.

3. Podstatná jména na **-ц** mají govnež v 7. pádě jedn. čísla koncovku **-óm** (rod přízvukey): отцóm, кулцóm, nebo **-ем** (je-li přízvuk na kmeni): нѣмцем, пáльцем; v 2. pádě мн. čísla se koncovku liší – rod přízvukey je **-ów** (отцów, кулцów), nepřízvučná koncovka je **-ев** (нѣмцев, пáльцев). Po **ц** se v koncovkách píše **ы**: нѣмцы, кулцы, пáльцы.

4. Ve 2. pádě jedn. čísla může být u některých slov pro určené části z celku vedle koncovky **-а, -я** též **-у, -ю**: килограм сахара, чашка чаю, ложка мѣду, пачка табаку.

5. V 6. pádě jedn. čísla některých podstatných jmen je přízvučná koncovka **-ý, -ю** ro předložkách **в, на** při označení místa nebo času: в (прошлом) году, в лесу, в углу, в бою, в Крыму, на берегу, на полу, на борту, на краю, на Дону.

6. V 1. pádě мн. čísla mají mnohá podstatná jména přízvučnou koncovku **-á, -я**, např.: бок – бокá, берег – берегá, дом – домá, край – крайá, лес – лесá, гóрод – гóродá, поезд – поездá, адрес – адресá, доктор – докторá, мастер – мастерá, нóмер – нóмерá, директор – директорá, профессор – профессорá.

7. U některých podstatných jmen máme v 1. pádě мн. čísla koncovku **-ья**. Je-li přízvuk na kmeni, 2. pád мн. čísla má koncovku **-ьев**: братья – братъев, листья – листьев, стулья – стульев; je-li přízvuk na kopci, 2. pád зпí **-ей**: друзья – друзей, мужья – мужей, сыновья – сыновей.

8. Podstatné jméno **сосѣд** má v мн. čísle měkké zakončení: сосѣди, сосѣдей, сосѣдям, (о) сосѣдах, сосѣдями; **хозяин** má množné číslo хозьява, хозьяев, хозьявам, (о) хозьявах, хозьявами; **господин** (пан, пан) má množné číslo господá, господá, господám, (о) господáх, господами.

9. Podstatné jméno **человек** má množné číslo **люди, -ей, людым, людѣй, (о) людях, людьями**. Po číslovkách a ro zájmenech скóлько, нѣсколько se užívá tvaru человек (пять человек, нѣсколько человек). U podstatného jména **год** se v uvedených spojeních klade tvar **лет** (пять лет, нѣсколько лет).

ŽENSKÝ ROD

Na samohlásku: tvrdý vzor: škóla

měkke vzory: недѣля, фотография

Na souhlásku: vzor: тетрадь

A) NA SAMOHLÁSKU

Jednotné číslo		Množné číslo	
Tvrký typ	Měkke typy	Tvrký typ	Měkke typy
1. ШКОЛА	недѣля	школы	недѣли
2. ШКОЛЫ	недѣли	школ	недѣль
3. ШКОЛЕ	недѣле	школам	недѣлям
4. ШКОЛУ	недѣлю	школы	недѣли
6. (о) ШКОЛЕ	(о) недѣле	школами	недѣлями
7. ШКОЛОЙ	недѣлей	школами	недѣлями

Množné číslo

Tvrký typ	Měkke typy	Tvrký typ	Měkke typy
1. ШКОЛЫ	недѣли	школы	недѣли
2. ШКОЛ	недѣль	школ	недѣль
3. ШКОЛАМ	недѣлям	школам	недѣлям
4. ШКОЛЫ	недѣли	школы	недѣли
жив. ДѢВУШЕК	БОГІНЬ	школами	недѣлями
6. (о) ШКОЛАХ	(о) недѣлях	школами	недѣлями
7. ШКОЛАМИ	недѣлями	школами	недѣлями

B) NA SOUHLÁSKU

Jednotné číslo	Množné číslo
1. тетрадь	тетради
2. тетради	тетрадей
3. тетради	тетрадиям
4. тетрадь	тетради, жив. газелей
6. (о) тетради	(о) тетрадиях
7. тетрадьню	тетрадиями

POZNÁMKY:

1. **Podstatná jména živoťná** mají v množném čísle ve 2. a 4. řádě shodný tvar: Я знаю этих жёнщин (княгинь). Кормить лошадей.
2. **Podstatná jména на -жа, -ша, -ча, -ца** a **-ца** mají v 7. řádě **jedn. čísla** rod přízvuком копсовку **-ой** (межой, душой, свечой, овцой), nebo **-ей** (е-й přízvuк на kmeni): продажей, добычей, крышей, пицей, пшеницей.
3. **Ve 2. řádě m.č.** se setkáváme s vkladnými samohláskami **-о-** (ро tvrdých souhláskách), např. марка – марок, скáзка – скáзок, кукла – кукол, а **-е-** (ро мѣккých а šerlavých souhláskách, před мѣккým л а рѣд н), např. стрóйка – стрóек, книжка – книжек, кáпля – кáпель, соснá – сосен. Пиштина се пехульбá skupině souhlásek, např.: игр, цифр, норм, битв, изб, волн аrod.
4. **Podstatná jména на -ня** s předcházející souhláskou mají 2. řád m.č. bez мѣккého znaku: бáшня – бáшен, вишня – вишен, читáльня – читáлен. Увійтку твої слова: деревéнь, кúхонь а zastaralé бáрышень (slečen).
5. **Podstatné jméno статья** se skloňuje takto: 1. статья, 2. статьи, 3. статье, 4. статье, 6. (о) статье, 7. статье, m.č. sío: 1. статьи, 2. статьѣ, 3. статьям, 4. статьѣ, 6. (о) статьях, 7. статьями. Ve všech tvarech kromě 2. řádu m.č. sío je řád kopсовkou мѣккý znak. Podobně se skloňuje podstatná jména сёмья, скамья, судья

(soudce). U slova na **-ья** s přízvukem na kmeni je skloňování stejné, ale v **2. pádě mн. čísla** je zakončen **-ий** (bez měkkého znaku): **бегу́нья** (bežkuně) – **бегу́ний**, **лгу́нья** (lhačka) – **лгу́ний**, **прыгу́нья** (skokanka) – **прыгу́ний**.

- Podstatné jméno **мать** se skloňuje takto: 1. мать, 2. матери, 3. матери, 4. мать, 6. (о) матери, 7. матерью; мн. číslo: 1. матери, 2. матерей, 3. матерям, 4. матерей, 6. (о) матерях, 7. матерями. **Дочь** se skloňuje stejně, pouze v **7. pádě мн. čísla** je tvar **дочерьми**.
- Podstatná jména **любовь, ложь, рожь, церковь** v nepřítuš řaděch **-о-** vprůstředí, kromě **7. řádu jedn. čísla**: 1. любовь, 2. любви, 3. любви, 4. любви, 6. (о) любви, 7. любовью. Slovo **церковь** má v **3., 6. a 7. pádě мн. čísla** zakončení tvrdé **-ам, -ах, -ами**.
- Slovo **путь** je mužského rodu, skloňuje se však jako tetřádь s ujlínkou **7. řádu**, kde je tvar **путём**.
- Podstatná jména **люди, дети** mají v **7. pádě мн. čísla** tvaru **людьми, детьми**.
- Podle vzoru **школа** se skloňuje podstatná jména mužského rodu zakončená na **-а**: **дедушка, мужчина, Юра** apod.

STŘEDNÍ ROD

Твёрдый vzor: правильно

Мяккое vzору: училище, здание, воскресенье

Твёрдый тип		Мяккое типу	
1.	2.	3.	4.
правильно	училище	здание	воскресенье
правильно	училища	здания	воскресенья
правильно	училищу	зданию	воскресенью
правильно	училище	здание	воскресенье
6. (о) правильно	(об) училище	(о) здании	(о) воскресенье
7. правильно	училищем	зданием	воскресеньем

Множнэ чісло

Твёрдый тип	Мяккое типу
1.	2.
правила	училища
правила	училищ
правилам	училищам
правила	училища
6. (о) правилами	(об) училищах
7. правилами	училищами

POZNÁMKY:

- Podstatná jména životná**, kterých je však u středního rodu velmi málo, mají v množném čísle ve 2. a 4. pádě shodný tvar, stejně jako je tomu u podstatných jmen ženského rodu. Např. Я знаю **этих** лиц.
- Podstatná jména na **-ко** mají v 1. pádě мн. čísla koncovku **-и** (яблоко – яблоки, колёчко – колёчки). Slova **войско** a **облако** však mají v **1. pádě мн. čísla** přízvučnou koncovku **-а** (войска, облака). Koncovku **-и** v **1. pádě мн. čísla** mají také podstatná jména колёно, плечó, ухо a застарелé oko (колёни, плéчи, уши, óчи).
- Nékolik podstatných jmen má **множ. číslo** na **-ья**: звенó, крылó, деревó, перó, парó: 1. звёнья, 2. звёньев, 3. звёньям, 4. звёнья, 6. (о) звёньях, 7. звёньями.
- Ve **2. pádě мн. čísla**, kterú zpravidla nemá koncovku, se setkáváme s vkladnými **-о-** (óкна – óкон, стéкла – стéкол) nebo **-е-** (óкóшки – óкóшек, крéсла – крéсел). Vkladné **-и** mají slova na **-ье** (воскресёний, варёний, кушаний). Zakončení **-ьев** mají podstatná jména typu **звенó** (viz předcházející bod) a dále podstatná jména плáтье (плáтьев), верхóвье (верхóвьев), низóвье (низóвьев), устьё (устьев). Koncovku **-ов** mají slova na **-ико** (колéсиков) a нéктерá жéна: облаков, озерков, судóв (jedn. číslo судно).
- Podstatná jména **пóле, мóре, гóре** se skloňují obdobně jako здáние, v **6. pádě jedn. čísla** však mají koncovku **-е**. Ve **2. pádě мн. čísla** u slova пóле, мóре je koncovka **-ей** (полéи, морéи). Slovo гóре množнэ чíсло netvoří.

6. Několik podstatných jmen na **-мя** (время, знаямя, имя, пламя, племья, сѣмя, тѣмя, брѣмя, вымя, стрѣмя) má zvláštní skloňování: 1. врѣмя, 2. врѣмени, 3. врѣмени, 4. врѣмь, 6. (о) врѣмени, 7. врѣменем; мн. číslo: 1. врѣменá, 2. врѣмѣн, 3. врѣменáм, 4. врѣменá, 6. (о) врѣменáх, 7. врѣменáми, slova пламя, вымя (вѣмено), тѣмя (темено) se v množném čísle neužívají. Slovo сѣмя (semeno) má ve 2. pádě мн. čísla tvar семян.

7. Podstatná jména **небо** a **чудо** mají v množném čísle tvaru 1. небеса́, чудеса́, 2. небѣс, чудѣс, 3. небеса́м, чудеса́м, 4. небеса́, чудеса́, 6. (о) небеса́х, чудеса́х, 7. небеса́ми, чудеса́ми.

8. Podstatné jméno **судно** má мн. číslo bez **-н** 1. суда́, 2. судов, 3. суда́м, 4. суда́, 6. (о) суда́х, 7. суда́ми.

Рiзвук je u velkého množství podstatných jmen všech tří rodů při skloňování rodu ženského a vzniká tak celá řada rízvukových tvarů. Správný rízvuk si ověřte podle slovníku *Орфоэпический словарь русского языка. Москва, Русский язык 1989*.

Při nejistotě si zkontrolujte tvoření tvarů podle *Rusko-českého a česko-ruského slovníku*, udaného nakladatelstvím Leda v r. 1998.

NEKLONNÁ PODSTATNÁ JMÉNA

- Četná podstatná jména sázího řívodu zakončená na samohlásku se nekloňují:
  - о:** пальто́, бюро́, депо́, кино́, метро́, радио́, кажа́о;
  - е:** кафе́ (Кава́пта), ко́фе, купе́, резюме́, шоссе́, экспозе́, ателье́, фойе́;
  - и:** такси́, жюри́ (рогото́), шасси́ (šasi, rodvozek), паря́ (sázka);
  - ю:** интервьё́, меню́;
 пѣктерá жiná: буржжүá, мадам, дѣди, мисс.
- Neklopná jsou řívodem ukrajinská ríjmení na **-енко** (Короленко, Кисленко, Шевченко), ruská ríjmení na **-ово** (Дурновó) a **-ых (-их)** (Селых, Долгих), sází ríjmení zakončená na samohlásku (Пикассо, Толгягтти, Шоу, Кенеди) a zemřísne pázvu (Ваку́, Брно́, Сухуми, Сбчи, Токио).
- Nekloňují se zkratku туру СНГ, РФ, ЕС, ООН, МГУ. Zkratkové slovo вуз vzniklé z rojmenování výšше učѣбное заведѣние se skloňují jako магáзин.

4. Nekloňují se sází ženská ríjmení: у Вѣры Гóрак, от Марии Гóфман, для Риты Угрина́вич. Slov.: Я был у Гóфмана (u muže); Я был у Гóфман (u ženy).

SKLOŇOVÁNÍ RÍJMENÍ

Ruská mužská ríjmení na **-ов (-ѣв, -ев)** a **-ин (-ын)** a ženská **-ова (-ѣва, -ева)** a **-ина (-ына)** se skloňují takto:

	Муžský rod	Ženský rod		
1.	Петров	Пушкин	Петрова	Пушкина
2.	Петрова	Пушкина	Петровой	Пушкиной
3.	Петрову	Пушкину	Петровой	Пушкиной
4.	Петрова	Пушкина	Петрову	Пушкину
6.	(о) Петрове	(о) Пушкине	(о) Петровой	(о) Пушкиной
7.	Петровым	Пушкиным	Петровой	Пушкиной

ROZNÁMKY:

- Ríjmení туру **Яворский, Толгтя́** se skloňují jako рíjmená.
- Sází ríjmení туру **Гóрак, Гóфман, Дáрвин, Угрина́вич** se skloňují podle рíslušných vzorů podstatných jmen muž. rodu, k nimž se řadí podle zakončení. Ženská ríjmení tohoto туру se nekloňují (viz výše).
- Při skloňování českých ríjmení туру **Гóрачек, Филипец** se **-е-** zpravidla ролещává: Гóрачека, Филипеца, Гóрачеку, Филипецу...
- Ženská ríjmení na **-овá, -á** se většinou ролещáváji v řívodním tvaru a skloňují se jako ruská ríjmení na **-ова, -ая**: Пуиманова, Новотна, Пуимановой, Новотной...